

Рейтинговий звіт ZPSA 003-013 про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Запоріжжя
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	16.08.2016 р.
Дата оновлення:	08.11.2018 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA-
Прогноз:	стабільний

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за I півріччя 2018 року, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планів на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана Запорізькою міською радою, а також на іншій інформації, що є в розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	16.08.2016	08.12.2016	08.06.2017 р.	05.12.2017 р.	24.05.2018 р.	08.11.2018 р.
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом **uaAA** характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знак «-» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя підтримується:

- високим рівнем бюджетної забезпеченості міста: обсяг доходів бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів у розрахунку на одного мешканця в I півріччі 2018 року перевищував середній показник по місцевих бюджетах у цілому (на 17,4%) та показники більшості міст України, співставних за адміністративно-територіальним статусом;
- збереженням позитивної динаміки доходної частини бюджету протягом 2015-2017 рр. та I півріччя 2018 року;
- високим рівнем соціально-економічного розвитку міста: у розрахунку на 1 мешканця переважна більшість показників, які характеризують стан міської економіки та ринку праці (обсяг реалізованої промислової продукції, зовнішньоторговельного товарообігу, капітальних інвестицій, прямих іноземних інвестицій, роздрібногo товарообороту, а також середньомісячна заробітна плата та рівень зайнятості населення), перевищують середні по країні, що забезпечується роботою підприємств потужного промислового комплексу міста;
- ефективною політикою міської влади стосовно управління місцевим боргом та гарною кредитною історією.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя обмежується:

- суттєвою чутливістю господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків;
- високою потребою в залученні додаткового фінансування, в тому числі на відновлення об'єктів міської інфраструктури та житлово-комунального господарства;
- впливом негативних чинників на фінансовий ринок і нестабільною діловою активністю в окремих секторах економіки, що негативно впливає на потенціал зростання та платоспроможність економічних суб'єктів.

Резюме

Загальна інформація про місто

Місто Запоріжжя – місто обласного значення, адміністративний центр Запорізької області, один з найбільш важливих промислових, наукових, фінансових, транспортних та культурних центрів півдня України. Територія міста, що знаходиться у південно-східній частині України на берегах р. Дніпро, охоплює 33 099 га. Протягом I півріччя 2018 року межі міста не переглядалися. На півночі обласного центру розташовано Дніпровське водосховище, з півдня до міста прилягає Каховське водосховище. Адміністративно територія міста поділяється на сім районів: Олександрівський, Заводський, Комунарський, Дніпровський, Вознесенівський, Хортицький та Шевченківський. Районні у місті ради не створені. Місцеве самоврядування у місті Запоріжжя здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Запорізьку міську раду, а також виконавчі органи ради.

Основні показники

Основні показники соціально-економічного розвитку та фінансового стану м. Запоріжжя

Назва показника	2015	2016	2017	I півр. 2018	Темп росту за ост. період, %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	756,9	750,7	745,4	741,7	99,5
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	229,4	222,8	218,9*	224,6*	102,6
Середньомісячна заробітна плата, грн.	4 470,2	5 379,9	7 211,7*	8 775,4*	121,7
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітного періоду)	21,1	43,4	76,0	160,2	210,7
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	95 230,1	104 604,4	138 827,0	79 503,0	117,9
Капітальні інвестиції, млн. грн.	4 810,2	6 442,5	9 879,2	3 650,6	82,0
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітного періоду)	880,8	813,1	868,8	871,4	100,8
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	58,9	65,0	48,7	17,6	48,1
Доходи бюджету, млн.грн.	4 379,1	6 067,0	7 997,9	4 604,0	119,4
Видатки бюджету, млн.грн.	4 131,9	5 984,0	8 333,3	4 532,4	125,3
Прямий борг (без урахування позик, залучених з єдиного казначейського рахунку), тис. грн.	0,0	0,0	0,0	0,0	-

* розраховано агентством «Кредит-Рейтинг» на підставі показників Головного управління статистики у Запорізькій області, що надаються окремо за кожний квартал

Соціальна сфера та економіка міста

За чисельністю населення (741,7 тис. осіб станом на 01.07.2018 р.) Запоріжжя належить до великих міст України. Демографічна ситуація в м. Запоріжжі протягом I півріччя 2018 року характеризувалась зменшенням чисельності наявного населення за рахунок природного скорочення та міграційного відтоку.

Зважаючи на структуру та особливості економіки Запоріжжя (значна частина мешканців зайнята на великих промислових підприємствах), показники ринку праці міста перебувають на рівні, значно вищому за середній по країні: питома вага зайнятих у загальній чисельності наявного населення міста та рівень середньомісячної заробітної плати традиційно перевищують відповідні загальнодержавні показники. Для міста характерною є залежність динаміки розвитку ринку праці від ефективної діяльності містоутворюючих підприємств, передусім металургійного та машинобудівного комплексів, які забезпечують стабільний попит на трудові ресурси та високий рівень офіційної зайнятості. Розвиток ринку праці міста Запоріжжя у I півріччі 2018 року характеризувався подальшим зменшенням навантаження на одну незайняту посаду до 3-х осіб (проти 7 осіб станом на початок поточного року та 16 осіб станом на 01.01.2017 р.). Крім того, вперше за тривалий період часу мало місце зростання середньооблікової чисельності зайнятих, що у свою чергу, позитивно вплинуло на динаміку надходжень податку на доходи фізичних осіб. Рівень зайнятості населення в місті залишався високим: питома вага зайнятих в загальній чисельності наявного населення міста зросла до 30,3% та перевищувала відповідний показник по Україні в 1,7 рази.

Рівень заробітної плати в м. Запоріжжі (як і раніше) суттєво перевищує відповідний загальнодержавний показник. За результатами I півріччя 2018 року рівень оплати праці збільшився на 21,7% (на 17,9% в середньому по Україні) до 8 775,4 грн. (на 4,8% більше, ніж в середньому по країні). Зростання рівня номінальної заробітної плати та середньооблікової чисельності штатних працівників позитивно впливало на динаміку надходжень податку на доходи фізичних осіб. В січні-червні 2018 року надходження податку збільшилися на 28,5% до показника у відповідному періоді 2017 року, а річний план на 2018 рік виконано на 51,3%, що є дуже високим показником.

Протягом I півріччя 2018 року обсяг невиплаченої заробітної плати працівникам міста збільшився у 2,1 рази до 160,2 млн. грн. станом на 01.07.2018 р. Основним боржником другий рік поспіль є ПАТ «Запоріжжяобленерго», заборгованість якого зросла до 111,9 млн. грн. внаслідок відсутності обігових коштів в результаті повного вилучення з рахунків компанії коштів для погашення заборгованості минулих років перед «Енергоринком» за купівлю електроенергії. Співвідношення обсягу боргу до середньомісячного фонду оплати праці зросло до 8,1%, що відповідає високому рівню заборгованості.

Економічний потенціал Запоріжжя характеризується, передусім, потужним багатогалузевим промисловим комплексом. Місто має розгалужену транспортну мережу, розвинену комунальну інфраструктуру, широку мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури. Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності, як і в попередніх періодах, помірний. У поточному році зберігається залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності провідних промислових підприємств та, відповідно, має місце суттєва чутливість господарського комплексу та міського бюджету до економічних ризиків, як і в більшості інших міст України, на території яких також сформований потужний промисловий комплекс. Основними платниками обов'язкових платежів до міського бюджету є підприємства промисловості (передусім металургійного та машинобудівного комплексів). Протягом I півріччя 2018 року в Запоріжжі зберігався значний рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини бюджету, крім того мала місце залежність від

надходжень окремих основних платників: у січні-червні поточного року обов'язкові платежі від ПАТ «Запоріжсталь» та АТ «Мотор Січ» становили відповідно 8,6% та 5,35% доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів (8,8% та 4,8% у 2017 році).

У 2017 році та I півріччі 2018 року тривало відновлення економічного зростання: більшість показників, що характеризують стан міської економіки та рівень ділової активності, зростали високими темпами. Рівень соціально-економічного розвитку міста Запоріжжя високий, порівняно з багатьма іншими містами України із співставною структурою економіки та адміністративно-територіальним статусом: основні показники, що характеризують стан місцевої економіки (рівень зайнятості, середньомісячна заробітна плата, обсяг реалізованої промислової продукції, зовнішньоторговельний товарооборот, обсяг капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій) у розрахунку на 1 мешканця суттєво перевищують відповідні середні показники по країні.

Промисловий комплекс м. Запоріжжя є базовим з точки зору формування економічного профілю міста та регіону. Виробничу діяльність у місті здійснюють більше 290 великих та середніх підприємств, серед яких є найбільші роботодавці міста та платники податків до місцевого бюджету. Провідними галузями промислового комплексу міста в I півріччі 2018 року залишалися чорна та кольорова металургія, машинобудування, хімічна галузь, харчова промисловість та постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Ситуація в промисловому комплексі країни впродовж січня-червня поточного року характеризувалася подальшим відновленням обсягів промислового виробництва за окремими галузями: найбільші темпи зростання промислового виробництва спостерігалось у хімічному виробництві, машинобудуванні та металургії. У 2018 році на розвиток промислового комплексу позитивно впливають сприятлива цінова кон'юнктура на ключових світових товарних ринках вітчизняного експорту (зокрема, ринку чорних металів), розширення торговельного співробітництва з країнами ЄС та зростання економік основних торговельних партнерів України. При цьому, негативні фактори, що впливали на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, на їх зовнішньоекономічну діяльність зберігались – збільшення вартості енергоресурсів, зростання цін на сировину, матеріали, товари, складність отримання кредитних ресурсів.

У I півріччі 2018 року вплив негативних чинників на результати діяльності основних підприємств промислового комплексу міста Запоріжжя та обсяги надходжень податків та зборів до міського бюджету був помірним: обсяги реалізації промислової продукції зросли майже за усіма галузями, а основні промислові підприємства суттєво збільшили обсяги перерахування податків та зборів до міського бюджету. Протягом I півріччя 2018 року обсяги реалізованої підприємствами м. Запоріжжя продукції зростали високими темпами – підприємствами міста було реалізовано продукції на суму 79,5 млрд. грн., що на 17,9% більше за показник відповідного періоду 2017 року в фактичних цінах, та у розрахунку на одного мешканця в 3,7 рази перевищило загальнодержавний показник.

Економіка Запоріжжя значною мірою залежить від зовнішньоекономічної діяльності. Промислова спеціалізація міста Запоріжжя визначається, насамперед,

експортоорієнтованими металургійним та машинобудівним комплексами, які є найбільш уразливими до змін зовнішньоекономічної кон'юнктури. Протягом 2016-2017 рр. цінова кон'юнктура для українських експортерів металургійної галузі була нестабільною, але в цілому сприятливою. У I півріччі 2018 року зовнішні умови для української економіки залишалися сприятливими завдяки зростанню світової економіки та позитивній цінovій кон'юнктурі на світових товарних ринках, що позначилося й на динаміці експорту товарів в поточному році. У I півріччі 2018 року обсяги зовнішньої торгівлі в м. Запоріжжі, як і протягом 2017 року, зростали як за рахунок збільшення експорту товарів та послуг, так і внаслідок росту імпорту. За результатами січня-червня 2018 року обсяг зовнішньої торгівлі товарами та послугами підприємств Запоріжжя склав 2,3 млрд. доларів США, що у розрахунку на 1 мешканця в 2,3 рази перевищує середній показник по країні та на 32,9% більше за відповідний показник I півріччя 2017 року.

У поточному році найбільш привабливими для іноземних інвесторів залишаються підприємства машинобудування, харчової промисловості, металургійної промисловості та торгівлі. З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 871,4 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця перевищує середній показник по країні на 21,7%. У 2014-2016 рр. у зв'язку з девальвацією національної валюти та зменшенням вартості акціонерного капіталу в перерахунку на іноземну валюту мало місце скорочення обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку міста. У минулому році у зв'язку з певною стабілізацією на валютному ринку та, зважаючи на збереження стабільної внутрішньополітичної ситуації в регіоні, обсяги прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку міста, зросли на 7%, у I півріччі 2018 року приріст становив 0,8%.

Протягом першої половини 2018 року в місті реалізовувались інвестиційні проекти провідними підприємствами промислового комплексу (в тому числі ПрАТ «Дніпроспецсталь», Компанією «Карлсберг Україна»), а також було продовжено роботу щодо залучення кредитних та грантових ресурсів для реалізації важливих інфраструктурних проектів за участю міської влади. Загальна сума капіталовкладень, освоєних протягом I півріччя 2018 року на об'єктах міста Запоріжжя за рахунок усіх джерел фінансування, склала 3 650,6 млн. грн., що в розрахунку на 1 мешканця несуттєво перевищило середній показник по країні. При цьому мало місце скорочення обсягу капіталовкладень (на 18% без коригування на інфляційну складову), що було зумовлено ефектом високої бази порівняння минулого року.

Динаміка розвитку будівельної галузі міста Запоріжжя протягом минулого року була позитивною, тоді як у поточному році темпи зростання основних показників, які характеризують розвиток галузі, уповільнились. Обсяги виконаних будівельних робіт у I півріччі 2018 року становили 810,4 млн. грн. (60,9% від загальнообласного обсягу), що у фактичних цінах на 4,4% більше аналогічного показника в I півріччі 2017 року. У першій половині 2018 року було прийнято в експлуатацію 17,6 тис. кв. м житла (4 багатоквартирні будинки). В розрахунку на 1 000 осіб наявного населення, як і в попередніх періодах, цей показник поступається відповідному показнику по країні в цілому.

Комунальна власність та комунальне господарство

Житлово-комунальному господарству м. Запоріжжя, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада щороку виділяє кошти на фінансування заходів у сфері житлово-комунального господарства та приділяє особливу увагу інвестиційним програмам та програмам розвитку міжнародного співробітництва, в тому числі з міжнародними фінансовими організаціями. При цьому обсяги бюджетного фінансування галузей «Житлово-комунальне господарство» та «Будівництво» в м. Запоріжжі є вищими ніж у більшості інших міст України, співставних за чисельністю населення.

У поточному році відбувся поетапний перегляд тарифів на послуги з централізованого опалення за окремими постачальниками, водопостачання та водовідведення, а також було встановлено тарифи на вивезення побутових відходів для різних груп споживачів. Рівень покриття тарифами в I півріччі 2018 року покращився, але за послугами з опалення та гарячого водопостачання був нижчим за 100%. Протягом I півріччя 2018 року рівень проплати населення за отримані комунальні послуги був невисоким, що призвело до зростання рівня боргу. Загальний обсяг заборгованості населення за житлово-комунальні послуги (без урахування послуг із постачання електричної енергії та газопостачання) у розрахунку на 1 мешканця становив 1 043,7 грн. грн., що, враховуючи динаміку зростання вартості енергоносіїв, відповідало високому рівню боргу.

Запорізька міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Запоріжжя перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. Протягом I півріччя 2018 року Запорізька міська рада здійснювала продаж земельних ділянок та майна, а також продовжила передачу в оренду об'єктів комунальної власності. Загалом, за результатами першої половини поточного року питома вага надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становила 13%, що на 2,5 в. п. менше аналогічного показника у I півріччі 2017 року.

Бюджет міста

Бюджет м. Запоріжжя – бюджет місцевого самоврядування. Запоріжжя є містом обласного значення, зведений бюджет міста включає бюджет одного рівня – міський. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів. У місті Запоріжжя забезпечується висока ефективність фінансової політики, дотримуються норми чинного законодавства у цій сфері, забезпечується оперативність прийняття та реалізації управлінських рішень.

Доходи бюджету м. Запоріжжя формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Податкові надходження (найбільш прогнозовані та передбачувані джерела формування доходів) мають найбільшу питому вагу у структурі бюджету м. Запоріжжя, що свідчить про високий рівень самостійності та добрий стан місцевих фінансів. Динаміка доходної частини бюджету міста Запоріжжя (без урахування трансфертів) протягом 2012-2017 рр. та I півріччя 2018 року була позитивною. Рівень бюджетної забезпеченості також зберігається на високому рівні у порівнянні з іншими містами країни – співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах у цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету в I півріччі 2018 року становило 117,4% (114,1% у 2017 році, 123,9% у 2016 році, 112,8% у 2015 році), що перевищує показники більшості міст України з аналогічним адміністративно-територіальним статусом та структурою економіки.

Для бюджету міста Запоріжжя характерним є значний рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду: підприємства, які входять до металургійного та машинобудівного комплексів формують вагомий обсяг доходної частини бюджету міста. Рівень самостійності бюджету залишається високим, залежність від базової дотації відсутня. Як і в попередніх періодах, м. Запоріжжя зберігало статус міста-донора – з бюджету міста щорічно перераховується реверсна дотація до державного бюджету, яка потім спрямовується на фінансування інших місцевих бюджетів з недостатньою фінансовою спроможністю. У 2017 році з бюджету міста Запоріжжя було перераховано 228,2 млн. грн. реверсної дотації до державного бюджету, на 2018 рік передбачено перерахування зазначеної дотації в обсязі 351,3 млн. грн. – на 53,9% більше, ніж в попередньому бюджетному періоді.

Бюджет м. Запоріжжя за результатами виконання в I півріччі 2018 року мав позитивне сальдо операційного балансу за загальним фондом (406,3 млн. грн.), обсяг якого зменшився в порівнянні з показником у відповідному періоді 2017 року на 8,2%, що було зумовлено високими темпами зростання поточних видатків (поточних трансфертів та видатків на соціальне забезпечення). При цьому, темпи зростання операційних надходжень хоча й поступались темпам росту поточних видатків бюджету, проте теж були високими. Така динаміка була забезпечена як зростанням податкових надходжень (передусім податку та збору на доходи фізичних осіб та єдиного податку), так і збільшенням обсягу трансфертів за рахунок збільшення обсягів субвенції на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату комунальних послуг та енергоносіїв. За спеціальним фондом обсяг операційних доходів перевищив обсяг операційних видатків на 34,6 млн. грн.

Бюджет міста за підсумками I півріччя 2018 року виконано з профіцитом обсягом 71,7 млн. грн., у тому числі профіцит загального фонду склав 405,1 млн. грн., спеціальний фонд виконано з дефіцитом обсягом 333,4 млн. грн. Джерелом покриття дефіциту спеціального фонду були кошти, що передаються із загального фонду до бюджету розвитку.

За результатами I півріччя 2018 року ліквідність бюджету за загальним фондом міста була не високою, але достатньою, тоді як за спеціальним фондом у січні-червні поточного року показники ліквідності зросли до високого рівня. Зважаючи на достатні показники ліквідності, до бюджету міста не залучалися короткотермінові позички з

єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів за загальним фондом.

Протягом I півріччя 2018 року до доходної частини бюджету міста надійшло 4 604 млн. грн., що на 19,4% більше, ніж обсяг надходжень у відповідному періоді 2017 року. Основними джерелами формування доходної бази бюджету м. Запоріжжя залишалися податкові надходження та трансферти (з державного та місцевого бюджетів). Податкові надходження (найбільш прогнозовані та передбачувані джерела формування доходів) мають найбільшу питому вагу у структурі бюджету м. Запоріжжя, що свідчить про високий рівень самостійності та добрий стан місцевих фінансів. Зважаючи на позитивні результати діяльності основних платників податків м. Запоріжжя, обсяги надходжень за переважною більшістю джерел наповнення бюджету міста зростали, а рівень виконання річного плану за доходами загального та спеціального фондів був високим. Уточнений річний план за доходами в цілому за результатами I півріччя 2018 року було виконано на 55,8%, у тому числі відповідні планові показники доходної частини загального фонду бюджету міста виконані на 55,3%, спеціального фонду – на 75,2%.

Обсяг видаткової частини бюджету міста Запоріжжя за результатами I півріччя 2018 року становив 4 532,3 млн. грн. та збільшився на 25,1% проти відповідного попереднього бюджетного періоду. Затверджений на 2018 рік план за видатками бюджету було виконано на 49,7%. Зважаючи на позитивну динаміку доходної частини бюджету міста, обсяг фактично профінансованих видатків за переважною більшістю основних напрямів зростав. Найбільшими темпами зростали видатки за такими основними галузями, як «Житлово-комунальне господарство» та «Транспорт».

Основним напрямом видатків бюджету залишається фінансування установ бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), органів місцевого самоврядування, а також житлово-комунального господарства, будівництва та транспорту. Значні обсяги видатків здійснюються також за напрямом «Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю». Питома вага капітальних видатків у видатковій частині бюджету міста була невисокою (8,3%), що в цілому є характерним для першої половини бюджетного року. Питома вага захищених статей в обсязі видатків загального фонду бюджету в аналізованому періоді, за даними міської ради, залишалася високою – майже 80% загального обсягу видатків.

Боргові зобов'язання міста

Боргова політика Запорізької міської влади визначається потребою у залученні додаткового фінансування для реалізації проектів із відновлення міської інфраструктури. Запорізька міська рада має позитивний досвід випуску та погашення облігацій внутрішньої місцевої позики та проводить зважену та ефективну боргову політику. Станом на 01.07.2018 р. прямі боргові зобов'язання міста склалися із заборгованості за середньостроковими позиками, залученими з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах. Заборгованість за запозиченнями, залученими до бюджету розвитку, відсутня. Як і в попередньому бюджетному періоді, місто мало низький рівень консолідованого боргу.

В I півріччі 2018 року було прийнято рішення міської ради та здійснено внутрішнє запозичення до бюджету міста на загальну суму 500,0 млн. грн. у формі укладання відповідних кредитних договорів з двома вітчизняними банками. Мета запозичення – залучення коштів для фінансування видатків бюджету розвитку міста, спрямованих на створення, приріст, оновлення стратегічних об'єктів довгострокового користування та об'єктів, спрямованих на задоволення інтересів мешканців міста, зокрема, видатків на розвиток аеропорту, оновлення рухомого складу міського громадського транспорту, реконструкцію та капітальний ремонт автомобільних доріг тощо. Вибірка кредитних коштів станом на 01.07.2018 р. не здійснювалась. У разі залучення коштів в повному обсязі пряме боргове навантаження доходної частини бюджету міста (без врахування заборгованості за середньостроковими позиками перед державним бюджетом) перебуватиме на низькому рівні та становитиме 10,4% запланованого на 2018 рік обсягу доходної частини міського бюджету без врахування трансфертів.

На даний час Запорізькою міською владою ведеться також робота щодо залучення кредитних та грантових ресурсів для реалізації спільних проектів із міжнародними фінансовими організаціями: ЄБРР, Європейським інвестиційним банком та Німецьким державним Банком розвитку (KfW).

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Запоріжжя підтверджено на рівні **uaAA-**, прогноз «стабільний».

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

Начальник відділу рейтингів небанківських установ

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджетні показники м. Запоріжжя в форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2015	2016	2017	I півр. 2018
Податкові надходження	2 153 975,5	3 342 412,7	4 163 060,9	2 330 837,0
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	220 410,9	275 199,4	322 444,3	171 801,4
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	1 972 728,1	2 340 188,1	3 394 341,0	2 086 804,9
Операційні надходження всього	4 347 114,5	5 957 800,1	7 879 846,3	4 589 443,4
Поточні видатки на заробітну плату, використання товарів та послуг та інші поточні видатки	2 211 433,9	2 697 081,8	3 808 000,2	2 260 298,7
Поточні трансферти та соціальне забезпечення	1 389 692,2	2 264 496,5	3 198 702,0	1 888 220,0
Операційні видатки всього	3 601 126,1	4 961 578,3	7 006 702,1	4 148 518,8
Операційний баланс	745 988,5	996 221,8	873 144,1	440 924,6
Фінансовий дохід	69,6	82 195,5	91 362,6	5 628,2
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	69,6	82 195,5	91 362,6	5 628,2
Поточний баланс	746 058,0	1 078 417,3	964 506,7	446 552,9
Капітальні надходження	31 875,7	26 978,4	26 722,9	8 966,9
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	0,0	0,0	0,0	0,0
Капітальні надходження всього	31 875,7	26 978,4	26 722,9	8 966,9
Придбання основного капіталу	104 133,9	408 307,7	481 471,7	85 174,1
Капітальні трансферти	424 798,3	614 130,2	845 174,2	291 647,9
Капітальні видатки всього	528 932,2	1 022 437,9	1 326 645,9	376 821,9
Капітальний баланс	-497 056,6	-995 459,5	-1 299 923,0	-367 855,0
Баланс після капітальних видатків	249 001,5	82 957,8	-335 416,3	78 697,9
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	1 866,1	3 444,4	7 942,1	7 010,0
Профіцит/дефіцит	247 135,3	79 513,4	-343 358,4	71 687,9
Фінансування	-247 135,3	-79 513,4	343 358,4	-71 687,9
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Основні джерела фінансування бюджету м. Запоріжжя, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2015	2016	2017	I півр. 2018
Профіцит/дефіцит	247 135,3	79 513,4	-343 358,4	71 687,9
Фінансування	-247 135,3	-79 513,4	343 358,4	-71 687,9
Зміни залишків	-247 569,7	-81 985,4	343 386,8	-70 582,3
залишок на початок року	238 784,3	486 354,0	568 339,4	224 952,5
залишок на кінець року	486 354,0	568 339,4	224 952,5	295 534,8
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0
Залучення	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	724 000,0	605 000,0	0,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	-724 000,0	-605 000,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	0,0	0,0	0,0	0,0
Запозичення	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші розрахунки	434,4	2 472,0	-28,4	-1 105,6
кошти, що передаються до бюджету розвитку	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Виконання доходної частини бюджету міста Запоріжжя, тис. грн.

Показники	2015 (виконано)	2016 (виконано)	2017 (виконано)	2018 (план)	I півр. 2018 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження	2 153 975,5	3 342 412,7	4 163 060,9	4 561 876,0	2 330 837,0	51,1	115,4
<i>питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	49,2	55,1	52,1	55,2	50,6	91,6	96,7
Податок на доходи фізичних осіб	1 292 220,6	1 937 866,9	2 487 427,0	2 910 000,0	1 492 849,8	51,3	128,5
Податок на прибуток підприємств	18 307,2	27 669,7	46 056,0	9 820,0	10 037,2	102,2	30,3
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів (без плати за землю до 01.01.2015 р.)	130,9	331,9	3,5	6,0	0,5	8,7	74,7
Податки на власність	17,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Акцизний податок	181 145,0	247 459,8	276 877,9	289 000,0	129 772,9	44,9	98,3
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю з юридичних та фізичних осіб)	14 019,1	23 964,9	34 198,4	39 200,0	19 796,4	50,5	136,9
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб (до 01.01.2015 р. - плата за землю)	430 260,2	773 985,4	870 122,5	822 500,0	405 857,5	49,3	87,1
Транспортний податок з юридичних та фізичних осіб	8 954,3	4 473,0	3 697,7	3 000,0	1 978,4	65,9	211,0
Єдиний податок	192 118,8	307 312,9	422 430,4	464 000,0	258 038,2	55,6	128,8
Місцеві податки й збори, крім єдиного податку та податків на нерухоме майно	-1 048,5	132,8	467,7	550,0	282,2	51,3	131,7
Інші податки та збори	17 850,7	19 215,4	21 779,8	23 800,0	12 224,0	51,4	116,9
Неподаткові надходження	220 307,9	347 407,3	412 771,4	219 338,3	177 403,7	80,9	106,2
<i>питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	5,0	5,7	5,2	2,7	3,9	145,1	89,0
Власні надходження бюджетних установ та організацій	153 161,4	193 075,5	235 406,3	143 222,0	120 200,6	83,9	122,2
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	0,0	82 114,3	91 294,0	4 000,0	5 576,6	139,4	18,6
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	20 290,8	20 378,1	21 592,9	16 730,0	13 565,4	81,1	137,8
Державне мито	9 566,3	7 721,6	876,6	740,0	318,0	43,0	78,4
Плата за надання адміністративних послуг	14 048,9	20 972,2	38 573,5	31 280,0	24 132,1	77,1	157,2
Інші неподаткові надходження	23 240,5	23 145,6	25 028,0	23 366,3	13 611,0	58,3	103,7
Доходи від операцій з капіталом	31 875,7	26 978,4	26 722,9	4 057,0	8 966,9	221,0	73,3
<i>питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,7	0,4	0,3	0,0	0,2	396,4	61,4
Кошти від продажу основного капіталу	6 028,5	23 364,9	12 450,4	3 057,0	4 706,7	154,0	52,9
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	25 847,2	3 613,5	14 272,5	1 000,0	4 260,3	426,0	127,9
Цільові фонди	172,6	9 987,5	1 035,5	123,7	26,0	21,0	2,6
<i>питома вага цільового фонду в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,00	0,16	0,01	0,00	0,00	37,73	2,15
Разом доходів	2 406 331,7	3 726 785,9	4 603 590,7	4 785 394,9	2 517 233,7	52,6	114,5
Трансферти з державного бюджету	1 969 847,2	2 327 448,8	3 371 361,8	1 266 987,7	755 353,5	59,6	45,6
Трансферти з місцевих бюджетів	2 880,9	12 739,2	22 979,2	2 204 587,7	1 331 451,4	60,4	-
<i>питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	45,0	38,6	42,4	42,0	45,3	107,8	105,5
Усього	4 379 059,8	6 066 974,0	7 997 931,7	8 256 970,2	4 604 038,6	55,8	119,4

Джерело: Дані Запорізької міської ради

Таблиця *Ошибка! Текст указанного стиля в документе отсутствует..1* **Виконання видаткової частини та кредитування бюджету міста Запоріжжя, тис. грн.**

Показник	2015 (виконано)	2016 (виконано)	2017 (виконано)	2018 (план)	I півр. 2018 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Державне управління	137 132,6	225 694,3	304 534,2	343 262,8	170 613,5	49,7	128,0
Освіта	1 085 342,4	1 451 630,6	1 950 545,1	2 309 011,8	1 305 562,7	56,5	124,7
Охорона здоров'я	785 646,9	919 065,4	1 247 189,3	1 176 944,5	661 382,1	56,2	115,6
Соціальний захист і соціальна допомога	895 480,8	1 325 130,1	2 112 299,0	2 237 061,1	1 408 266,1	63,0	142,9
Культура і мистецтво	99 902,0	112 246,8	155 104,7	74 499,8	36 482,9	49,0	42,4
Фізична культура і спорт	32 830,7	53 456,9	83 402,4	97 700,9	47 426,1	48,5	138,6
Житлово-комунальне господарство	343 714,5	486 362,3	658 886,5	944 420,7	328 157,9	34,7	224,7
Економічна діяльність, в.т.ч.	X	X	X	1 426 084,2	361 783,0	25,4	X
Будівництво та регіональний розвиток	94 421,1	180 970,3	341 733,3	211 857,6	35 985,8	17,0	51,9
Транспорт	220 874,0	321 659,0	564 748,1	1 066 015,9	295 775,4	27,7	220,2
Зв'язок, телекомунікації та інформатика	X	X	X	59 456,1	9 520,9	16,0	-
Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю	72 296,8	153 069,4	93 656,7	88 754,7	20 500,9	23,1	78,0
Цільові фонди	8 818,8	46 265,8	39 800,3	X	X	X	X
Інші видатки	167 866,5	496 993,3	517 172,1	X	X	X	X
Інша діяльність, в.т.ч.	X	X	X	127 038,1	18 385,3	14,5	X
Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	11 321,1	0,0	10 122,3	13 426,2	6 734,1	50,2	136,5
Охорона навколишнього природного середовища	7 164,1	9 892,6	0,0	28 075,4	4 032,0	14,4	-
Засоби масової інформації	3 460,9	6 937,6	16 991,0	16 129,1	7 619,2	47,2	111,6
Обслуговування місцевого боргу	0,0	0,0	0,0	16 000,0	0,0	0,0	-
Резервний фонд	0,0	0,0	0,0	53 407,4	0,0	0,0	-
Разом видатків	3 966 273,1	5 789 374,4	8 096 185,0	8 736 023,8	4 338 059,4	49,7	124,1
Трансферти іншим бюджетам	163 785,2	194 641,8	237 163,0	362 948,1	187 281,3	51,6	153,1
у т.ч. реверсна дотація (до 01.01.2015 р. - кошти, що передаються до Державного бюджету)	154 912,3	185 199,4	228 235,1	351 334,0	175 667,2	50,0	153,9
Усього видатків	4 130 058,3	5 984 016,2	8 333 348,0	9 098 971,9	4 525 340,7	49,7	125,1
Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	2 126,1	3 645,7	8 378,1	10 000,0	7 361,5	73,6	175,3
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-259,9	-201,3	-436,0	-504,6	-351,5	69,7	196,7
Разом	4 131 924,5	5 987 460,6	8 341 290,2	9 108 467,3	4 532 350,7	49,8	125,1

Джерело: Дані Запорізької міської ради